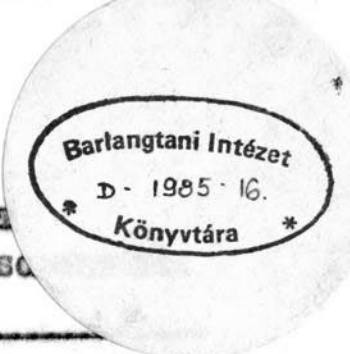

BORSODI SZÉNÁNYÁK IGAZGATÓSÁGI SPORTEGYESÜLET
TERMÉSZETJÁRÓ SZAKOSZTÁLY KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ CSOPORT
1985. ÉVI TEVÉKENYSÉGE

Csoportunk kutatási területe továbbra is a Bükk-hegység, ezen belül a Csókás-réttől a Kassás-rétig terjedő vizgyűjtő terület.

A kutatáson kívül fő feladatunknak tartjuk a már korábban feltárt barlangok eszmei értékeinek, illetve állagának megóvását. A kutatási területünkön lévő forrásokat, viznyelőket, lehetőségeinkhez mérten tisztán tartjuk, hogy ezáltal is elejét vegyük a későbbi karsztviz szennyeződéseknak. A Csókási-ösvénylő terepét több alkalommal is megtisztítottuk a boledobált fa hulladéktól és a turisták által itthagytartási szeméttől.

Hasonló siralmas állapotban volt a Csókás-réti Sajt-barlang bejárata is. A Kassás-réten a Lilla-barlang vizgyűjtő területén található forrás medrét a forrás foglalástól a viznyelőig több alkalommal kitisztítottuk. A nagy mennyiségű iszapbefolyás megakadályozására egy iszapüllepítőt készítettünk.

A felszíni munkák között jelentős a Lilla-barlang előtti terepben egy szerény bázis kiépítése, ami áll : esőbeállóból, szalonnasütőből, ácsolt asztalból és padokból. E bázis részben javítja a kutatás és táborozás során az étkezéssel és átöltözködéssel kapcsolatos mostoha körülményeinket. Táborozáshoz a terepet elgyenyeltítettük és egy kisebb csoport számára sátor-táborozási helyeket alakítottunk ki. Mivel külső segítséget nem kaptunk, próbálunk a helyi terepviszonyokhoz alkalmazkodva a természet adta anyagokból puritán egyszerűséggel, kulturált körülményeket teremteni.

A kutató csoport összetétele eléggé heterogén. Megtalálható benne a nyugdíjastól a kis-iskolásig minden korosztály. Az elmúlt évben kiemelkedő munkát végeztek a kutatásban, illetve a felszínen a következő sporttársak : Kosiczki József, Trajter Tamás, Papp Gyula, Mészáros Ferenc, Nagy Sándor, Sike Zoltán, Margócsiné Horváth Valéria, Várszegi Sándor, Fényes Sándor, Szikói Ferenc, Kalló László, Kerekes Endre, Szalai Károly, Vizi János.

As 1985-ös kutatási év eredményeinek ismertetése előtt nem árt egy kis visszatekintés a csoport korábbi években elért eredményeire. Mivel a Csókás-rét és Kaszás-rét közötti területen több barlang és víznyelő van, feltételezhető, hogy ezek egymással is kapcsolatban állnak, és mi ennek a bizonyítására, illetve a visszaillesztő járatok felkutatására alapozva folytattuk évek óta a kutatásokat.

1978-ban 3 kg fluoreszcénnel megfestettük a Csókási-övényelőt. Az eredményt a domborzati viszonyok figyelembe vételével Felső-forrásnál és Andó-kutnál vártuk. A festett víz 10 óra elteltével Felső-forrásnál jelentkezett, ami légvonalban 8 km-re van a Csókás-réttől. Meglepetésünkre 24 óra elteltével Perecesről is jelentették, hogy a Vilma-forrás víze elszíneződött. Ezt az eredményt senki sem várta! Ez a kétirányú visszaillesztés a nyelő adottsága miatt lehetséges, ugyanis néhány méter után két aknára tagolódik a barlang. A D-i akna repedéses és teljesen elszűkül, az É-i akna bontása a benne lévő "dugóhuzó" miatt vált lehetetlenné. 1986-évben ezt a rendkívül nehezen járható járattal áttöréssel szeretnénk kikertülni és ezáltal a "termelvény" könnyebben a felszínre szállíthatóvá válik.

A Csókási-övényelőtől induló vizgyűjtő másik igen jelentős nyelője a Kovácskői-barlang. Bejárati aknája egy 14 m mély, nehezen járható, mésszkőbe ágyazódott járat, melynek falát vörös agyag borítja, emiatt nyálkás és csuszós. A balesetveszély elkerülése végett és a könnyebb bejárás céljából, egy kőtől hácsót építettünk be. A függőleges járat egy szűkületben végződött, amit áttörtünk és ezáltal 60° lejtésű, emelkedő monnyezetű járaton juthatunk lejjebb egy 3 méteres szintkülönbségű kisterembe. A járat hordalékkal feltöltődött, bontása rendkívül nehéz, mivel deponálási lehetőség nincs, a felszínre való kiszállítás viszont körülményes. A barlang jelenlegi végpontja egy 4,6 méteres aknában végződik, ami iszapos feltöltődésű. A kutató munkát nehezíti, hogy a barlang időszakos víznyelő. Nagyobb esőzés és hóolvadás idején az akna megtelik vízzel. Mivel a hordalék kötött, az akna ilyenkor annyira átásik, hogy a bontás szinte lehetetlen.

A vizgyűjtő terület másik nagy reményekkel kecsegtető viznyelője, a Kifli teberben található Kalapácskői-barlang. Nevét onnan kapta, hogy a felső járatban több szűkületet kellett áttörni. Ez a barlang egy közepes hozamú forrás vizét nyeli el. A bejárat keretácsolattal biztosított. Jelenlegi végpontja 34,4 méter, ezzel a környék legmélyebb barlangja. A felső járat a Nagy-teremből indul ki. Anyaga mészkő, a járat viszonylag tiszta, kevés a hordalék. A barlang cseppkőképződményekben igen szegény, inkább a víz eróziós hatásának nyomai láthatók.

A Nagy-Kőhányó, Majré-ág, Repedés-terem elnevezésű járatokban egy nagyobb, a felszínre történő felszakadás nyomai láthatók. A Nagy-Kőhányót és a Nagy-termet keresztezi a forrás víze, majd egy általa kialakított mederben halad egy szűkület felé. A szűkület egy kb. 3 méter hosszúságú kereszt repedés dolomit kőzetben. E repedés mögött hallatszik a víz tempa moraja. Valószínű, hogy a repedés mögött egy nagyobb akna található, mivel a huzatolás nagymérvű. A szűkület áttörése nehezen halad, mivel a patak vizében kell dolgozni, a modern technikai hiányában. Ezért csak arassalva haladunk előre.

A Kis-Pensiken a legjelentősebb barlang a kaszásréti-visszafolyónál található Illa-barlang. A barlang feltárása már a korábbi években elkezdődött és jelenleg is nagy erővel folytatódik. A barlang bejáratától kb. 50 m-re található egy viznyelő, ami egy bővizű forrás vizét nyeli el. Ez a vizemennyiség valahol az alsó járatokban keresztezi a barlangot és Felső-forrás felé tart. Ezért a kutatásunk fő célja, az alsó járatokba való lejutás. A térkép mellékleten jól látható, hogy ez a barlang egy nagyobb kiterjedésű barlangrendszernek a középső része. Ugyanis a felszínen ennek több nyoma látható. Például a bejáratától K-re kb. 150 m-re egy hatalmas teber látható, ami valószínűleg egy nagy terem leszakadt, elpusztult része lehetett. A huzatolás nyomai télen több helyen is láthatók.

Mivel a Illa-barlang cseppkőképződményekben rendkívül gazdag, a bejáratot vasajtó védi az illetéktelen behatolók ellen, ugyanis előfordult, hogy a lezárás előtti időszakban ismeretlenek cseppkőoszlopokat vittek el.

A barlang bejárata mészkőben képződött, valamikor egy Szinva nagysági patak munkája során. Ennek nyomai jól látható a Vakond-ág irányában, ami Andó-kut felé tart.

A bontás a meder szélénél a vízmosást követve haladt egy régi agyagszifonig. Az 1/c, 1/d, 4-es 5-ös mérési pontoknál látható a vízmosás parkányos meder, ami teljesen fel volt töltődve hordalékkal. Mindössze kb. 30 cm légrés volt szabadon. Ez a rész ki lett talpálva annyira, hogy viszonylag könnyen járható legyen.

Az első képződmények a Remény-teremben láthatók, főleg szalma cseppkövek tömegében. A parkányon cseppkőkéreg alakult ki.

AB-es mérési pontnál, a Műkapunál terlődött fel a hordalék. Itt két nagyobb sziklát kellett széttörni, hogy bejuthassunk a Nagy-terembe. A Nagy-terem impozáns látványt nyújt a látogatók számára. A huzatolás kitűnő, amit a görbe cseppkövek is bizonyítanak. Feltehetően az erős légáramlás hozta létre e ritkaságokat. A terem alját kb. 5 méter törmelék borítja, amit a 10/d pontnál kibontott akna révén tudtuk meg.

Korábban valószínűleg földrengés következtében, a barlang részben elpusztult, bizonyítják ezt a talpon lévő hatalmas oszlop-maradványok és a "gölem"-cseppkőtömb, melynek magassága 3 méter, kerülete 8 méter.

A Nagy-terem É-i falát követve, egy nagy befolyás alsó részét kibontva találtuk a 10/a mérési ponttól induló 6 méter hosszú álló cseppkövekben gazdag Fülkét. A végén erős huzatolás észlelhető. A Nagy-terem É-i fala képződményekben rendkívül gazdag, impozáns látványt nyújt karcsú 2,2 m magas Világító-torony elnevezésű oszlop. Nevét csillogó fehérségétől kapta. A

A 12-es pont felé haladva a Gyöngyvárat érjük el, ez domboru cseppkőkéregre ráakódott borsócseppkövekből áll. A Gyöngyváron áthaladva egy hágcsóval kiépített 9 méter mély aknába jutunk. Korábban itt volt a barlang végpontja, míg egy légrést sikerült áttörni a mésztufa gátban. Ez a 13/a mérési pont.

A kuszodán átjutva a dolomit fal magas, két oldalt repedésses járatot alkot, mely között szürkeagyagos feltöltődés látható. A járat 6,4 m hosszú falát borsó cseppkövek borítják.

A bontással szemben nagy kiterjedésű agyaggal található. Valószínű, hogy innen ered a hátsó részek agyagos feltöltődése.

A 16-os 17-es mérési pontok között farkas-fogas cseppkőlélek és retek-re hasonlító képződmények láthatók a járat felső részében.

A 17-es mérési pont a barlang második legnagyobb terme. Impozáns látványt nyújt a cseppkőzuhatag és vele szemben a cseppkőfüggöny képződmény. A dolomit falban vékony márványosik beágyazódások láthatóak.

Innen juthatunk be a Csont-terembe, ami a 19/c mérési pontnál bontott aknáról kapta nevét, mivel nagyobb mennyiségű medve és egyéb emlős csontja került elő.

A terem képződményekben gazdag. A Hátborzolon átjutva a 21-es mérési ponttól kiindulva egy kuszoda lett kibontva. Ezen keresztül jutva érünk az Ülő-terembe. A barlang ezen szakasza dolomitban keletkezett, a hordalék magasan kitöltötte. Mivel a bontásból kikerülő törmelék kiszállítása lehetetlen, a barlang e pontjától a felszínen mérést végeztünk. A földalatti járatokat a felszínen kimértük, jelző cölöpökkel biztosítottuk. A felszínen mért végponttól 22 m-re K-i irányban találtunk egy jól húzatoló berogyást. Korábban egy mészegető-kemence működött itt. Régen két kisebb, azóta kiszáradt forrás vizét nyelte el ez a berogyás, 3 méter mélységig megbontottuk a járatot és Idlla II. névre kereszteltük, mivel meg van a lehetőség arra, hogy így a Kuszoda-ágból a törmeléket majd ezen az aknán kiszállíthatjuk. Egyenlőre ez még a kezdeti stádiumban van.

Csoportunk korábbi feltárásához tartozik a D64-es körzetben lévő Nagymedve-barlang a fehérvölgyi heggyerincen. Ez egy kifolyó forrás barlang. Érdekessége, hogy a közelben sehol nincs barlang ebben a körzetben. A bejárati rész a hegyoldal erős lepusztulása által lett láthatóvá. A szűk bejárat alatt eltűnődött függőleges akna körvonalai látható. Valószínű, hogy ez volt az eredeti nyelő. A bejáratot 22 méteres kuszoda követi. Ez nagyfokú feltöltődés által jött létre.

Több kutatóárkot ástunk és így kiderült, hogy 2 méter mély a kitöltés. A kutatóárkokból medvecsontok kerültek elő.

Akuszodából kiérve egy Hasadék-terembe jutunk, amely felső része teljesen elszűkül. Valamikor a forrás vizét innen kapta.

A terem jobb oldalát mészkőkéreg borítja és ezen láthatóak a medvétől származó csikarások, úgynevezett "riesztelések". A terem bal oldala dolomit és borsócseppkövekkel borított.

A Hasadék-terem végén egy akna kibontásával egy fülkét találunk néhány darab álló képződménnyel. Valószínű, hogy ez egy szűkebb mellékág lehet.

1986-os évi terveinkben szerepel, hogy egy nagy tábor során a Hagy-termet kitisztítjuk és ezáltal a barlang részletes feltárása megkezdődik.

E rövid ismertetőből is kiderül, hogy kutató-csoportunk az elmúlt években milyen jelentős munkát végzett a Kis-fensíken.

Kutatási munkánkat megnehezíti, hogy bizonyos speciális szakirodalomnak hiányában vagyunk. Például- Ősrégészet, Klíma-biológia, Kötél és biztonság-technikai ismeretek. Igaz, hogy az elmúlt évben az MKBT-n belül alakultak e témákkal foglalkozó szakcsoportok, és közöttük is az MKBT. Körevelő, a reszortfelelősüket és címüket. Mi öltünk az alkalommal és több munkatárssal is felvettük a kapcsolatot telefonon, illetve levélben is. Sajnos ezidáig negatív eredménnyel.

Telefonon való kérésünket elfogadták, sok szépet is ígértek, viszont a levelekre még csak egy elutasító választ sem kaptunk. Mivel ezirányú kérésünket a múlt év első felében tettük meg, még bízunk az adminisztráció lassan érő malmaiban, és várjuk a kért szakirodalmi kiveneteket.

E kis kitérő után ismertetjük az 1985. évben végzett kutatási, illetve feltárási munkákat :

Január 1-6-ig terjedő időszakban a Idlla II. barlang feltárásához mozgótáborot szerveztünk. A feltáró aknát 2 x 2 m-es szelvényben 3 méter mélységig keretácsolattal biztosítottuk, majd több szűkület áttörésével elérjük a barlang jelenlegi végpontját, ami a felssintől 12 m-re található.

A járat szűk, hordalékkal feltöltődött, kb. 70° -os dőlésű. Keleti oldalról több kis átmérőjű visszaillesztő "cső" csatlakozik a járatba. A további bontás 1986 évben szintén mozgótábor alkalmazásával tervezük.

A Iálla I. barlangban a 20/d pontnál tufás réteg áttörésével kezdtük meg egy új járat bontását. E munkákra két nagyobb tábor is szerveztünk május 24-28 közötti időszakban. 2 x 3 órás váltásokkal történt a bontás. A járat dőlése 60° -os, erősen feltöltődött vörös agyaggal. Az első függő után egy kis termet találtunk, innen a járat függőbe megy át. Ez a függő +3 méter, majd egy kvarc gáttal kellett harántolni. Ez rendkívül nehéznek bizonyult, és kiderült, hogy ez a gát fogta fel a bejövő hordalékot. A gát előtt nagyobb mennyiségű barlangi medvecsontokat találtunk, részben megkövesedett állapotban. A kvarcgát után a járat hirtelen jobb oldali irányba fordul és 2 méter után újra függőbe megy át, ez a járat jelenlegi végpontja. A 20/d mérési pont szintjétől számítva +20 m. A járat ezen szakaszán szürkeagyagos hordalék található, dolomit kavicsokkal. De találtunk itt fekete ökölnyi nagyságu simára csiszolódott köveket is, amit egyesek más barlangból szerzett tapasztalatok szerint "pannon" köveknek határoztak meg. A barlang ezen szakaszának bontása rendkívül jelentős, mivel a Hátborzolóból összegyűlt kisebb mennyiségű karsztvíz itt szivárog el a vizeság felé.

A jövőben újabb táborokat fogunk szervezni a kutatás folytatására. A21-es mérési ponttól induló Kuszodán át az Ülő-terembe jutunk. A 24/c és 25/a pontok irányába kezdünk bontásokat. Ezek a bontások helyhiány miatt nehezen haladnak.

A 25-ös ponttól kiindulva a járat egy kis Fülkébe torkollik, mely kőzöményekben rendkívül gazdag. Mivel a bontásból kikerülő törmelékot nem tudjuk elszállítani, ezt a barlangi szakaszt egyelőre nem kutatjuk tovább.

A Nagy-teremben 10/d pontnál egy nyelő nyomai láthatóak, az akna bontására augusztus 7-14-ig tábort szerveztünk. Kibontottuk a + 5m-es függőt, ebből a járatból sok törmelék került elő, bizonyítva hogy ez a szakasz korábban a Nagy-teren szerves része volt.

A tőrnelék közül tufába ágyazódott medvecsontok kerültek elő. A függő után egy 6 méter hosszú vízszintes járatot bontottunk ki nagy erőfeszítések árán. A járat egy forduló után 70°-os lejtést vesz fel. Jelenleg a 10/d ponttól -12 m-re található. A járat jelenlegi végpontja, melynek bontását 1986-os évben intenzíven folytatni fogjuk. Gondot okoz a kitermelt tőrnelék deponálása. Jelenleg a Nagy-termet használjuk depónak, de itt nem maradhat a termelvény, ezért tervezük a felszínre való kiszállítását.

A feltáró táborokat teljesen önerőből, szabadsági idő alatt végeztük a családtagok bevonásával.

A kutatómunka mellett nagy súlyt fektetünk az oktató és nevelő munkára a fiatalok körében.

Április 30-án Szikói Ferencné tanárnő segítségével 16 fő általános iskolás-gyereket vittünk barlangi turára a Lilla-barlangba. A gyerekek lelkesedése határtalan volt.

A nyíregyházi Barlangkutatók által szervezett "Szabad Barlangász Nap" alkalmával 40 főt kalauzoltunk a Lilla- és a Vénus-barlangokban.

Csoportunk 7 fővel részt vett az Országos Barlangász Találkozón Jászvafőn. A tábor és a turák kitűnően voltak megszervezve. Ezuton is köszönetet mondunk a szervezőknek.

Október 22-én Szikói Ferencné szervezésében 37 fő általános iskolás kori gyerek ismerkedett meg a csand mesés világával, tanulmányi kirándulás keretében.

Elsődleges feladatunknak tartjuk a csoport létszámának bővítését. E célból több iskolában és munkahelyen toborzó plakátokat helyezünk el, sőt november 27-én Szabad Barlangász Napot szerveztünk a lakosság körében, sajnos az érdeklődés nem volt oly mértékű, mint ahogy vártuk.

Szakcsoportunk minden hónap első szerdáján tartja összejövetelét. Itt határozzuk meg az elkövetkező hónap turáit, kutatási programját. Jelentősenek mondható a csoport barlangi turán való részvétele, 456 fővel 432,56 órát teljesítettünk.

Az 1986-os évben is szeretnénk az elmúlt időszaknak megfelelő munkát produkálni, melyhez a személyi feltételeink adottak.

Miskolc, 1986. február 05.

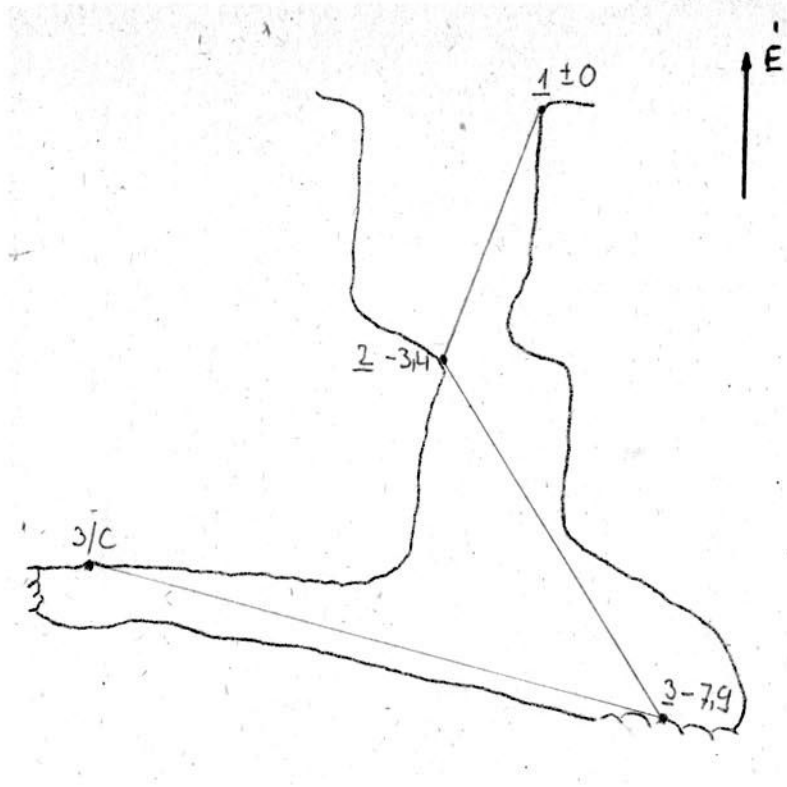
Margóczy József
Margóczy József
barlangász csep. vez.

Melléklet : Kovácskői-barlang, Kalapácskői-barlang, Nagymedve-barlang, Idilla-barlang, Idilla II. barlang, valamint a Idilla-barlang két nyelvjéről készült térkép.

Fotó dokumentum : 67 fotó összefoglaló szöveggel.

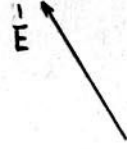
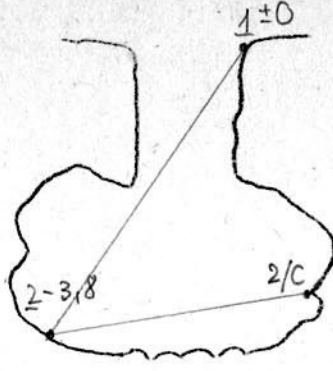
Vörösaqyag - Lyuk

M = 1:100

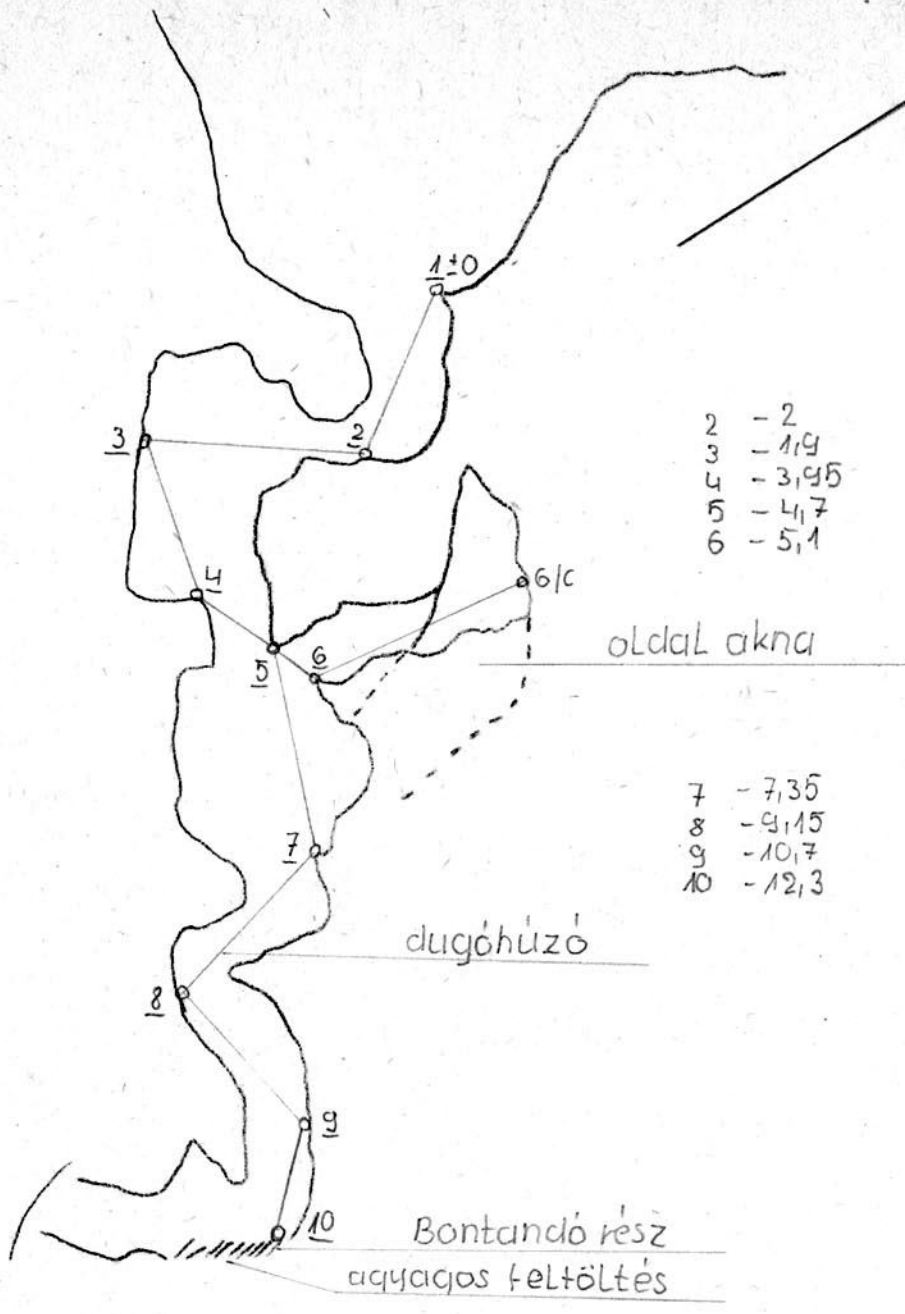
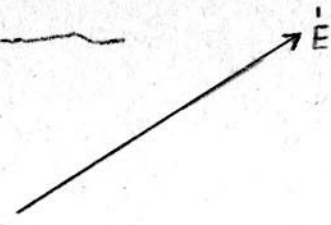

Hideqkúti - Lyuk

M = 1:100

Csókási - ösnyelő M=1:100

- 2 - 2
- 3 - 1,9
- 4 - 3,95
- 5 - 4,7
- 6 - 5,1

- 7 - 7,35
- 8 - 9,15
- 9 - 10,7
- 10 - 12,3